

KOREYSCHA SO‘Z BOYLIGINI OSHIRISH UCHUN FOYDALI USULLAR

Zayniddinova Sarvinoz Jamoliddin qizi

Toshkent shahar O‘zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti

Sharq filologiyasi Koreys tili yònalishi talabasi

99 471 02 41 sarvinozzayniddinova7@gmail.comMAQOLA
MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received:28.08.2025

Revised: 29.08.2025

Accepted:30.08.2025

KALIT SO‘ZLAR:

koreys tili, so‘z
boyligi, yodlash usullari,
til muhiti, kontekst,
onlayn resurslar,
eshituv, interaktiv
metodlar.

Ushbu maqolada koreys tilini o‘rganayotganlar uchun lug‘at boyligini oshirishning samarali usullari yoritilgan. Xorijiy til sifatida koreys tilini o‘zlashtirishda so‘z boyligi asosiy rol o‘ynaydi. Tilni faol va samarali o‘rganish uchun zamonaviy texnologiyalar, kontekst asosida yodlash, til muhiti bilan aloqani kuchaytirish kabi yondashuvlar taqdim etiladi. Shuningdek, maqolada vizual, eshitish va yozma xotirani uyg‘unlashtirish orqali tez va mustahkam yod olish metodlari, real misollar va tavsiyalar asosida tahlil qilinadi.

Kirish

Koreys tili bugungi kunda dunyo bo‘yicha eng ko‘p o‘rganilayotgan tillardan biriga aylangan. Bunga K-pop musiqasi, koreys seriallari va kino san‘ati, shuningdek Janubiy Koreyaning global iqtisodiyotdagi faolligi sabab bo‘lmoqda. Koreys tilini o‘rganishda nafaqat grammatikani, balki keng va faol so‘z boyligini egallash ham muhim ahamiyat kasb etadi. Til bilish faqat qoidalarni yod olish emas, balki real muloqotda kerakli so‘z va iboralarni o‘z vaqtida ishlata olish qobiliyatidir. Ayniqsa, xorijiy til sifatida koreys tilini o‘rganayotganlar uchun yangi so‘zlarni samarali o‘zlashtirish usullarini bilish muhim. Maqolada shunday yondashuvlar va strategiyalar haqida batafsil so‘z yuritiladi. Koreys tilida so‘zlarni guruhlash orqali yodlash samarali usullardan biri hisoblanadi. So‘zlarni tematik (ovqatlar, kiyim-kechak, kasblar, vaqt birliklari), grammatik (otlar, fe‘llar, sifatlar)

yoki holatga ko'ra (formal, norasmiy, kundalik) ajratish, har bir guruh bo'yicha alohida lug'at jadvallarini yaratish va vizual materiallar bilan birga yodlash tezroq va chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradi. Masalan, kundalik faoliyatga oid 50–100 asosiy fe'l (일어나다 — uyg'onmoq, 씻다 — yuvinmoq, 먹다 — yemoq) ni har kuni real kontekstdan foydalanib yodlash foydalidir.

Bundan tashqari, koreys yozuv tizimi bilan faol ishlash — ya'ni yangi o'rganilgan so'zlarni yozib ko'rish va ularni yozma kontekstda ishlatish — ko'p sezilmas, lekin kuchli ta'sirga ega usullardan biridir. So'zlarni yozish orqali nafaqat ularning shakli yodda qoladi, balki imlo, talaffuz va grammatik qoidalar ham mustahkamlanadi. Har kuni bir nechta yangi so'zlardan iborat kichik matn yozish yoki gaplar tuzish lug'at boyligini faolga aylantiradi.

Assotsiatsiya va tasavvur asosida o'rganish ham psixologik jihatdan kuchli yodlash texnikasi hisoblanadi. Har bir yangi koreyscha so'zni ona tilidagi yoki inglizcha tanish so'z bilan bog'lash, undan tasvirli yoki kulgili manzara yaratish, shu obraz orqali eslab qolish o'ziga xos va ijodiy usul sanaladi. Masalan, “고양이” (mushuk) so'zini “go yangi mushuk” tarzida vizual tasavvur orqali yodda saqlab qolish mumkin. Bunday usullar uzoq muddatli xotirani faollashtiradi.

So'z boyligini oshirishda qayta ko'rib chiqish va oraliq takrorlash texnikasi juda muhim. O'rganilgan so'zlar bir marta yodlangach, ular esdan chiqmasligi uchun ma'lum davrlar oralig'ida takrorlab turilishi kerak. Spaced repetition (oraliq takrorlash) asosidagi ilovalar bu jarayonni samarali tashkil etadi. Har bir so'z 1 kun, 3 kun, 7 kun va 15 kun oralig'ida takrorlanishi orqali uzoq muddatli xotiraga mustahkam o'rnaydi.

Shuningdek, koreys tili o'rganayotganlar uchun koreys tilidagi kitoblar, bloglar va maqolalarni o'qish ham foydali usullardan biridir. Bunda yangi so'zlar kontekstdan kelib chiqqan holda eslab qolingani sababli ularning ishlatilish shakli va ohangi ham an'glanadi. Avvalo soddaroq matnlar, bolalar kitoblari yoki boshlang'ich darajadagi hikoyalar tavsiya qilinadi. Har bir o'qilgan sahifada yangi so'zlarni belgilang, tarjimasini yozib chiqing va keyingi matnda ularni yana kuzatishga harakat qiling.

Interaktiv o'yinlar, testlar va gamifikatsiyalashgan metodlar (o'yinlar orqali o'rganish) orqali ham yangi so'zlarni o'rganish yanada qiziqarli va samarali bo'ladi. Masalan, “word matching”, “fill in the blank”, “quiz-based review” kabi o'yinlar o'rganuvchining diqqatini ushlab turadi, qiziqishini oshiradi va so'zlarni kontekstdan ajratib o'rganishga yordam beradi.

Yana bir muhim jihat — madaniy komponentlarni yodda tutish. Koreyscha soʻzlarning koʻplari madaniyat, odat va tarix bilan bogʻliq boʻlgani sababli, ularni faqat tarjima emas, balki ijtimoiy kontekstda tushunish muhim. Masalan, “정” (jeong) soʻzining oʻzbekcha yoki inglizcha aniq tarjimasi yoʻq, u koreyslar orasidagi mehr, iliqlik, bagʻrikenglikni bildiradi. Shu sababli soʻz boyligini oshirish faqat lugʻatni toʻldirish emas, balki koreys fikrlash tarzini tushunishni ham talab qiladi.

Shuningdek, shaxsiy ovozli lugʻat tayyorlash usuli ham foydalidir. Yangi soʻzlarni talaffuzi bilan birga yozib olish, ularni keyinchalik eshitib va takrorlab oʻrganish, gaplar tuzish orqali faol lugʻat boyligini mustahkamlash mumkin. Bu usul ayniqsa talaffuz, eshitish qobiliyati va ogʻzaki muloqotga tayyorlanishda foyda beradi.

Koreys tilida soʻz boyligini oshirish uchun avvalo muntazam va maqsadli yodlash usullarini tanlash kerak. Oddiy soʻz yodlash oʻrniga kontekst asosida yodlash samaraliroq hisoblanadi. Masalan, yangi soʻzlar faqat alohida yodlanmasdan, balki ularni gap ichida ishlatish orqali ongga mustahkamroq oʻrnaydi. “보다” (koʻrmoq) feʼlini yodlashda “영화를 보다” (film koʻrmoq) kabi ibora orqali oʻrganish yanada samarali boʻladi.

Vizual xotiradan foydalanish ham muhim. Rasm va belgilar asosida tuzilgan flashkartalar yordamida soʻzlarni yodlash osonlashadi. Bunday usulda Quizlet, Anki, Memrise kabi ilovalar keng qoʻllaniladi. Bu ilovalar foydalanuvchiga soʻzlarni toifalarga ajratib, interaktiv tarzda takrorlash imkonini beradi. Repetitiv (takroriy) yodlash tizimi orqali soʻzlar uzoq muddatli xotirada saqlanadi.

Koreyscha audiokitoblar, podkastlar va video bloglar orqali eshituv orqali oʻrganish ham soʻz boyligini oshirishda katta rol oʻynaydi. Ayniqsa, nutq tezligini sekinlashtirib, har bir gapni eshitish va tahlil qilish orqali yangi soʻzlarni kontekstdan ajratib olish mumkin. Bunday materiallar talaffuzni oʻrgatish bilan birga, real hayotiy vaziyatlardagi iboralarga duch kelishga yordam beradi.

Yozma mashqlar, kundalik yuritish, tarjima qilish va oʻqigan matnlardan yangi soʻzlarni alohida daftar yoki raqamli faylda yozib yurish ham foydali. Har bir yangi soʻzni kamida uch xil gapda ishlatish orqali uni faol lugʻatga kiritish mumkin. Shuningdek, sinonimlar va antonimlarni birgalikda oʻrganish orqali soʻzlararo bogʻliqliklar shakllanadi.

Koreys tilidagi subtitrlar bilan film yoki seriallarni koʻrish ham samarali usullardan biri. Bunda eshtirilgan soʻzlar, ularning talaffuzi va yozuvi bir vaqtning oʻzida angʻlanadi. Bu usul passiv tinglashni faol oʻrganishga aylantiradi. Eng yaxshi usullardan biri — bitta qisqa

videoni bir necha marta turli holatda ko'rishdir: birinchi safar subtitrsiz, keyin subtitr bilan, oxirida esa o'z ovoza takrorlash bilan.

Muloqot qilish orqali o'rganilgan so'zlarni mustahkamlash imkoniyati yanada kuchli bo'ladi. Til almashish dasturlari, masalan HelloTalk, Tandem, Speaky kabi ilovalar orqali koreys tilida so'zlashuvchilar bilan suhbat olib borish mumkin. Bu usul nafaqat yangi so'zlarni real vaqtda ishlatishga imkon beradi, balki madaniy kontekstni ham o'rgatadi.

Tematik yondashuv orqali har kuni ma'lum bir mavzuga oid 10-15 ta so'z yodlash foydali natija beradi. Masalan, transport, taom, sog'liq, o'qish, oilaviy hayot kabi mavzular bo'yicha lug'at tuzish va uni turli vaziyatlarda ishlatishga harakat qilish til o'zlashtirishni tezlashtiradi. Har bir mavzu asosida kichik suhbatlar yaratish, o'qish yoki yozish mashqlarini bajarish orqali so'zlar faol aylanmaga kiradi.

So'zlar bilan birgalikda ibora va qo'llanma shakllarni o'rganish ham zarur. Chunki koreys tilida ko'plab iboralar har bir so'zning lug'aviy ma'nosidan farqli semantik birlikni bildiradi. Masalan, “손을 보다” (qo'lga qaramoq) iborasi bevosita tarjimasiga emas, balki "ta'mir qilmoq" degan ma'noga ega. Shuning uchun so'zlarni alohida emas, balki kontekstli iboralar bilan yodlash foydalidir.

Xulosa:

Koreys tilida so'z boyligini oshirish individual yondashuv va muntazam mashqlar orqali amalga oshiriladi. Kontekst asosida yodlash, eshitish va yozishni uyg'unlashtirish, mobil ilovalardan foydalanish, muloqot qilish va interaktiv resurslardan samarali foydalanish koreyscha lug'atni sezilarli darajada kengaytiradi. Har bir o'rganuvchi o'ziga mos strategiyalarni tanlab, ularni izchil ravishda qo'llasa, qisqa fursatda til bilimida ijobiy o'sish kuzatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sohn, H. S. (2001). *The Korean Language*. Cambridge University Press
2. Talk to Me in Korean. (www.talktomeinkorean.com)
3. How to Study Korean. (www.howtostudykorean.com)
4. Lee, I. & Ramsey, S. R. (2000). *The Korean Language*. SUNY Press
5. KoreanClass101 – Innovative Language
6. Duolingo Korean Course
7. Anki & Memrise vocabulary decks
8. National Institute of Korean Language (www.korean.go.kr)